

BARANYA MEGYEI
KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG
„Magyarország szolgálatában a biztonságért!”

A katasztrófavédelem és a települések környezetvédelmi kapcsolata

PTE PMMIK - 2014.

Magyarország biztonsága

Katasztrófavédelem

**Erős
állam**

**Hivatásos
katasztrófavédelem**

**Állampolgárok
részvétele**

- Lakosság életének megóvása
- Anyagi javak, környezet védelme
- Kritikus infrastruktúra és a gazdaság működőképességének megóvása
- Helyreállítás, újjáépítés

Veszélyeztető hatások

kockázat azonosítás

234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet 2. melléklet

1. elemi csapások, természeti eredetű veszélyek

- a) árvíz
- b) belvíz
- c) rendkívüli időjárás
- d) földtani veszélyforrások
(földrengés, földcsuszamlás, beszakadás, talajsüllyedés, partfalomlás)

2. ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszélyek

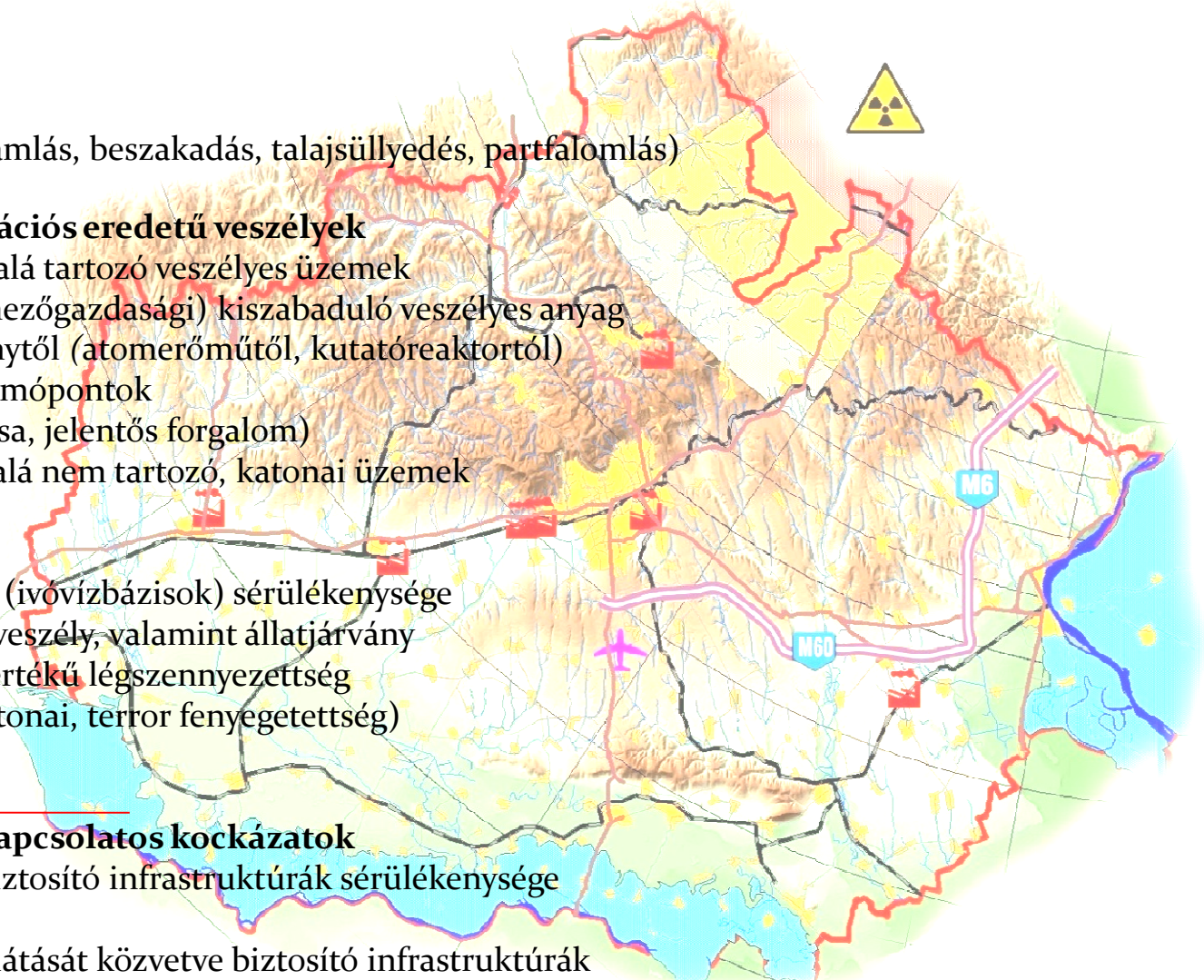
- a) Kat. IV. Fejezetének hatálya alá tartozó veszélyes üzemek
- b) más létesítményből (ipari, mezőgazdasági) kiszabaduló veszélyes anyag
- c) távolság nukleáris létesítménytől (atomerőműtől, kutatóreaktortól)
- d) közlekedési útvonalak és csomópontok
(veszélyes áruk szállítása, jelentős forgalom)
- e) Kat. IV. Fejezetének hatálya alá nem tartozó, katonai üzemek

3. egyéb eredetű veszélyek

- a) felszíni és felszín alatti vizek (ivóvízbázisok) sérülékenysége
- b) humán járvány vagy járványveszély, valamint állatjárvány
- c) a riasztási küszöböt elérő mértékű légszennyezettség
- d) erőszakos cselekmények (katonai, terror fenyegetettség)

4. kritikus infrastruktúrákkal kapcsolatos kockázatok

- a) lakosság alapvető ellátását biztosító infrastruktúrák sérülékenysége
- b) közlekedés sérülékenysége
- c) közigazgatás és a lakosság ellátását közvetve biztosító infrastruktúrák sérülékenysége

Földrengés - földcsuszamlás

A topographic map of Baranya county, Hungary, showing terrain elevation in shades of green, yellow, and brown. A prominent red line with arrows indicates a geological fault line, the Kaposvonal, running from the northwest to the southeast. The map also shows several rivers and the city of Pécs. The text is overlaid on the map.

Baranya megye földrajzi elhelyezkedésénél fogva nem fokozottan földrengés veszélyes terület.

A Balatontól délre található a "Kaposvonal", amely délnyugat-északkeleti irányban húzódó geológiai törésvonal.

Időnként, a törésvonal mentén előfordulnak kisebb, esetleg közepes erejű rengések, de ezek a megye területén több mint százéves tapasztalatok alapján katasztrófát nem okoztak.

Árvíz

A lehetséges károk súlyosságát tekintve a Duna és a Dráva folyók árvizei jelentik Baranyában az elsőrendű veszélyt.

Az ár- és belvíz által veszélyeztetett terület a megyében mintegy 390 km².

A Dráva mentén sok a csatorna, patak, amelyek a folyóba torkollanak, itt egy áradás esetén jelentős vízvisszafolyással és áradással kell a csatornák mentén számolni,

A két folyó áradása minden esetben az országhatáron kívüli vízgyűjtőjén a rendkívüli hóolvadás és tartós esőzések következtében, a folyók ausztriai szakaszán kezdődik.

Belvíz

Baranya dombvidéki jellegéből adódóan a belvízvédelmi területek jórészt átfedésben vannak az ártéri öblözetekkel.

A stabil, főművi szivattyútelepek kapacitás, valamint a kihelyezhető szivattyúk segítségével a vízkárok elhárítása megoldható.

Helyi vízkárok

Veszélyeztetett terület a megyében kb. 600 km²

A vízelvezető csatornák, a mederszelvények karbantartása (kaszálás, kotrás) elsősorban finanszírozási okokból kívánnivalókat hagy maga után.

A benőttség számottevően csökkenti a medrek vízszállító képességét. Különösen a volt mezőgazdasági nagyüzemek árokhálózata elhanyagolt.

Nagy kiterjedésű tüzek

A baranyai erdőket tűzvédelmi szempontból besoroltuk (az erdők tűz elleni védelméről szóló 7/2001. (IV. 27.) BM rendelettel módosított 12/1997. (II. 26.) BM rendelet alapján).

A besorolást követően megyénk településeinek erdőtűz-veszélyeztetettség szerinti osztályozása is megtörtént.

Amennyiben a tűz a közvetlen lakókörnyezetet veszélyezteti, fel kell készülni a lakóhely esetleges elhagyására.

Rendkívüli időjárás

A viharok, nagy mennyiségű csapadék közvetlenül veszélyt jelentenek a lakosságra, károsítják az anyagi javakat. Ezekre a hatásokra jórészt csak megelőző intézkedéseket lehet tenni, az építési szabályok betartásával.

Megyénkben a településszerkezet adottsága miatt az aprófalvak, zsáktelepülések bekötőútjai a rendkívüli téli időjárás során járhatatlanná válnak, ami a települések elszigetelődését jelenti.

A közlekedés megbénulásával a közlekedők úton rekedésére lehet számítani.

Járvány veszély

A különböző fertőzéseket mikroorganizmusok (vírus, baktérium) okozzák. A kórokozók terjedése, hatása változatos. Felbukkanásukat is csak a tünettel rendelkező fertőzött egyedek jelezhetik.

A betegségek megelőzhetők előzetes immunizálással.

Elsődleges intézkedés, hogy a fertőzött egyedet, területet el kell különíteni (44/2002. (V. 17.) FVM. rendelet).

A védőkörzet: 3 km,
megfigyelési körzet: 10 km-es sugarú kör.

A fertőzött területet, eszközöket mentesítéssel, fertőtlenítéssel csíráatlaníthatjuk.

Vízszennyezés

Felszíni vizek:

A természetes állapottal szemben egyre nagyobb a veszélye a folyók mesterséges – kommunális és termelési anyagoktól okozott – elszennyeződésének.

A leginkább veszélyeztetettek a települések, vagy a nagyüzemek használt vizeit felvevő kisebb vízfolyások.

Szennyezés lehet:

- oldott,
- lebegő,
- felszínen úszó.

Vízszennyezés

Felszín alatti vizek, talajszennyezés:

A megye ivóvízellátása több mint 80 %-ban a felszín alatti vizeken alapszik.

A megye ivóvízkészletének jelentős része (76 sérülékeny vízbázis) veszélyeztetett a felszín felől történő szennyezés szempontjából.

szennyezőforrás

szennyezett talaj

telítetlen zóna

telített zóna

szennyezett közeli
és talajvíz

Levegő szennyezés

Természetes:

erdőtüzekből, kozmikus porból, növényi pollenekből, mocsarakból és nedves, vizes területekről, amiket az ember nem befolyásol.

Emberi (antropogén):

ipari tevékenység, közlekedés, áruszállítás, mezőgazdaság kibocsátásai, a fosszilis erőművek szennyezései és a önmagukban a hulladéklerakók.

A légszennyezés fő forrásai a pécsi hőerőmű, a beremendi cementgyártás, valamint a közlekedés.

Veszélyes anyagok

Előállítás, felhasználás, tárolás

- Alsó küszöbös 5
- Felső 3
- Küszöb alatti SKET 17
- Küszöb alatti SKET nélkül 2

Szállítás

Közúti, vasúti, folyami, légi szállítás során bekövetkező balesetek jelentenek veszélyt.

Veszélyes hulladékok hatásai

Robbanás üzemi környezetben

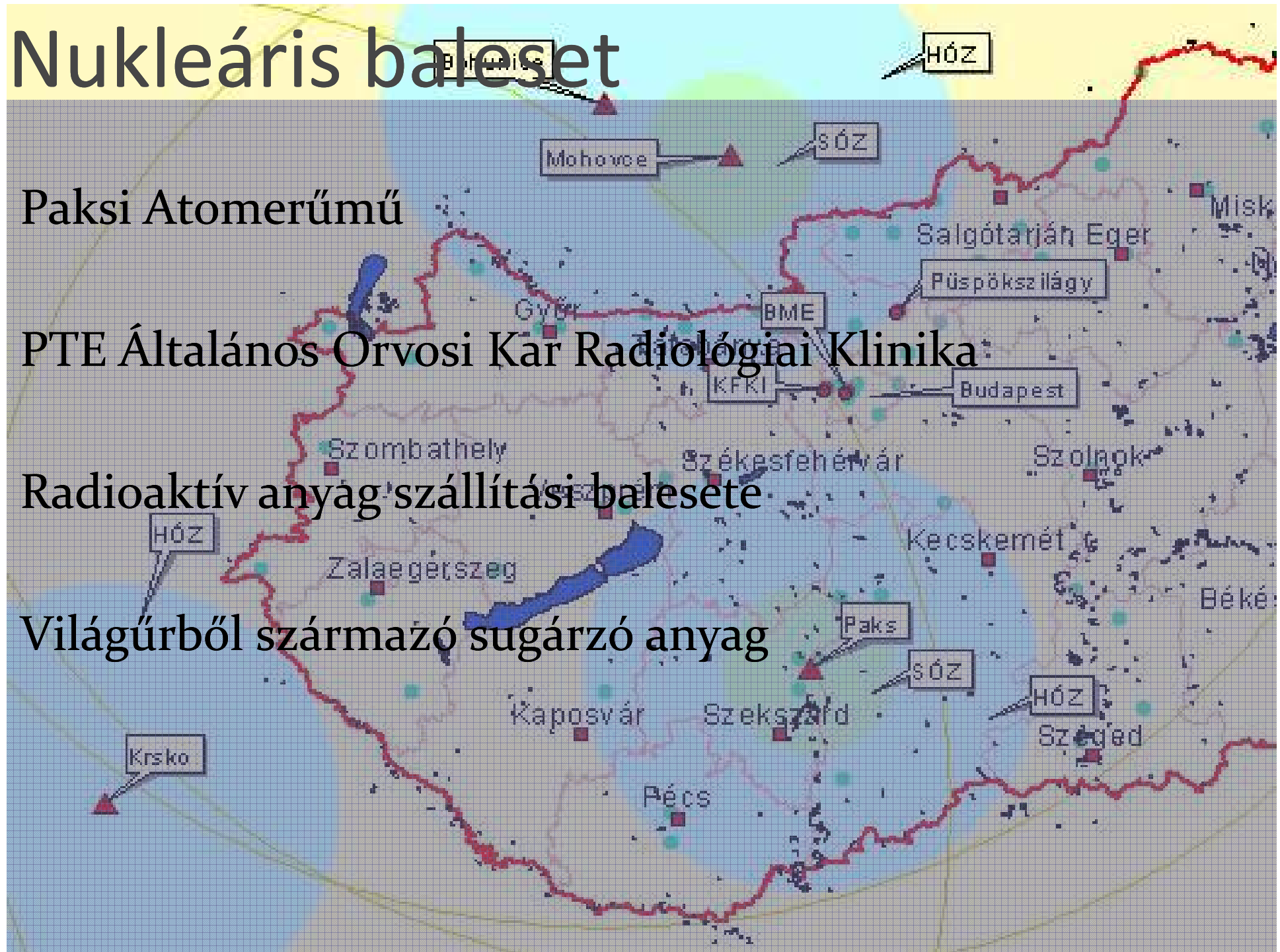
Nukleáris baleset

Paksi Atomerőmű

PTE Általános Orvosi Kar Radiológiai Klinika

Radioaktív anyag szállítási balesete

Világúrból származó sugárzó anyag

Infrastruktúra szektorai

Energia ellátás

- Elektromos áram
- Földgáz
- Kőolaj
- Távhő-ellátás
- Üzem-, fűtőanyag

Telekommunikáció

- Telepített telekommunikációs hálózati szolgáltatások (vonalas)
- Mobil telekommunikációs szolgáltatások
- Rádió kommunikáció és rádió-navigáció (közszolgálati szervek, szállítás)
- Műholdas kommunikáció
- Műsorszórók (közszolgálati TV és Rádió, helyi média)
- Internet hozzáférés (informatikai hálózat)

Élelmiszer ellátás

- Élelmiszer ellátás és élelmiszer biztonság

Egészség

- Egészségügyi ellátás (szakrendelők, kórházak, klinikák)
- Háziiorvosi szolgálat
- Szociális gondozói hálózat
- Pénzügy

Bankrendszer (pénzügyi szolgáltatások - kormányzati, magán)

Vízgazdálkodás

- Ivóvíz ellátás
- Csatornázás, szennyvízkezelés
- A felszíni és felszín alatti vizek fenntartása (mennyiség, vízminőség)

Köz-, jogrend

- Közrend fenntartása
- Közbiztonság fenntartása
- Igazságszolgáltatás és a büntetés-végrehajtás fenntartása
- Jogalkalmazás
- Államigazgatás
- Diplomácia
- A kormány információs szolgáltatása
- Fegyveres erők/védelem
- Közigazgatás

Szállítás

- Közúti szállítás
- Vasúti szállítás
- Légi szállítás
- Vízi (navigáció megjelölés)
- Vezetékes (lég-, csővezetékek)

Szolgáltatások

- Posta
- Kommunális hulladékszállítás
- Települési lakásállomány, komfortosítás
- Egyéb szolgáltatások

Települések katasztrófavédelmi

osztályba sorolása

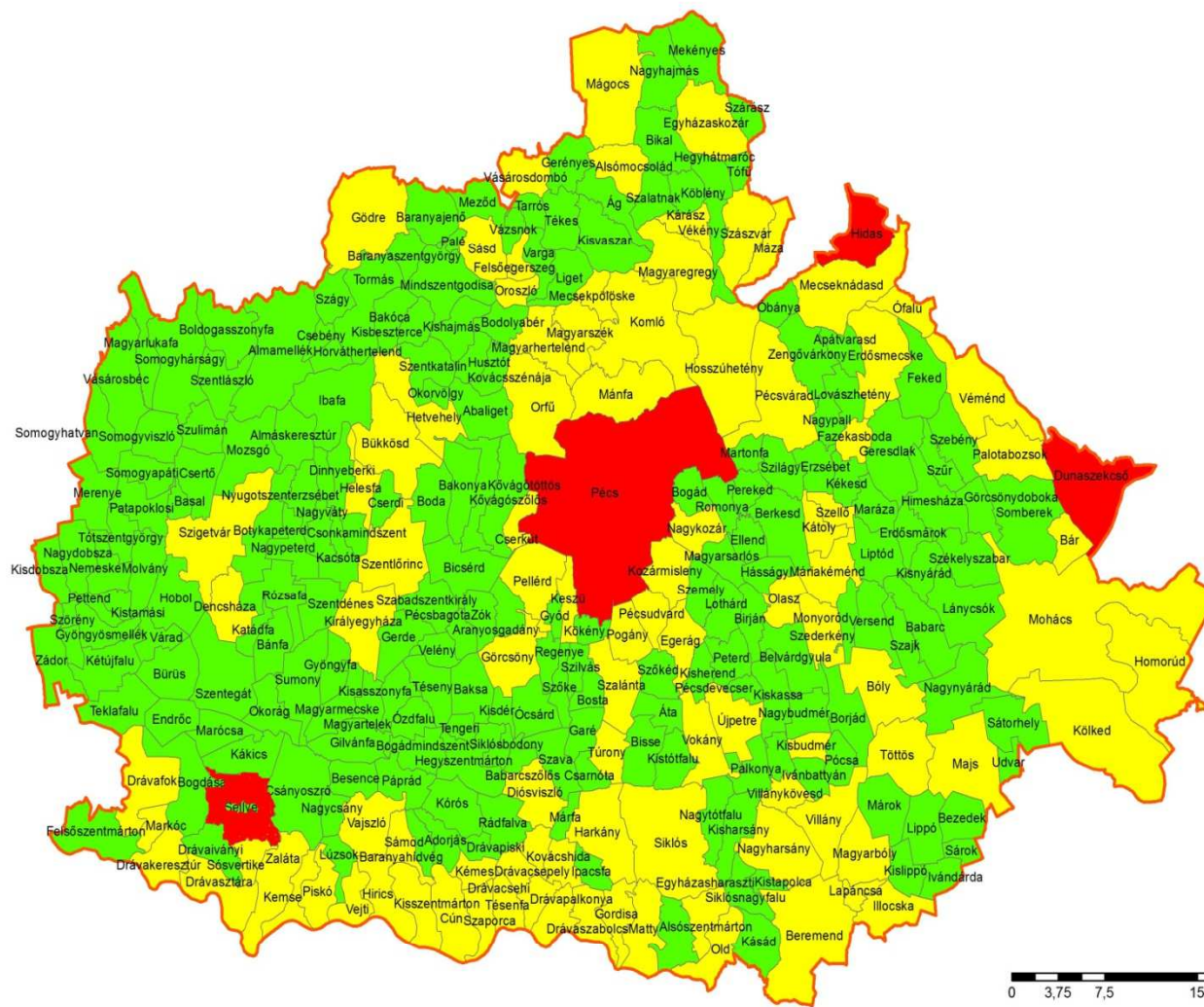
Elemzés, értékelés

234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet V. fejezet

Hatás	Település	árvíz	belvíz	rendkívüli időjárás	földrengés	földcsuszamlás	beszakadás	talajszüllyedés	partfalomlás	felső küszöb értékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem	alsó küszöb értékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem	küszöb érték alatti üzem	más létesítmény általi vesz. Hatás	távolság nukleáris létesítménytől	közlekedési útvonalak	a Kat. IV. fejezetének hatálya alá nem tartozó, katonai célból üzemeltetett veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek, veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítmények	felszíni és felszín alatti vizek	humán járvány	légszennyezettség	lakosság alapvető ellátását bizt. Infrastruktúrák sérülékenysége	Közlekedés	közigazgatást és lakosság ellátását közvetve	javasolt katasztrófavédelmi osztály	
		Abaliget																						
Pécs																								I.
Zók																								III.

Besorolás

Hatás	Bekövetkezési gyakoriság			
	Ritka	Nem gyakori	Gyakori	Nagyon gyakori
Nagyon súlyos	II. osztály	II. osztály	I. osztály	I. osztály
Súlyos	III. osztály	II. osztály	II. osztály	I. osztály
Nem súlyos	III. osztály	III. osztály	II. osztály	II. osztály
Alacsony mértékű	III. osztály	III. osztály	III. osztály	III. osztály

Jelmagyarázat

- Baranya
- Település
 - I.
 - II.
 - III.

**Baranyai települések
katasztrófavédelmi besorolása**

Készült:
Baranya Megyei
Katasztrófavédelmi Igazgatóság
Sárközi Gábor t. szds.
ESRI

Elégséges védelmi szint

234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet 2. melléklet

	I. osztály	II. osztály	III. osztály
Riasztás	a lakosság központi riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatása feltételeinek biztosítása	a lakosság riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatása feltételeinek biztosítása	a lakosság riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatásának tervezése (különösen a más szervezetnél rendszeresített, de erre a célra alkalmas eszközök)
Lakosság védelmi módszer	a kockázatbecslésben megállapítottaknak megfelelően, elsősorban elzárkózás, indokolt esetben kitelepítés	a kockázatbecslésben megállapítottaknak megfelelően, elsősorban elzárkózás	a kockázatbecslésben megállapítottaknak megfelelően
Felkészítés	<p>a) a lakosság évente történő aktív tájékoztatása,</p> <p>b) a lakosság passzív tájékoztatása nyomtatott és elektronikusan elérhető információs anyagok biztosításával,</p> <p>c) a lakosság felkészítése a riasztás módszerének és jelének felismerésére, valamint az annak megfelelő magatartási szabályokra</p>	<p>a) a lakosság 3 évente történő aktív tájékoztatása,</p> <p>b) a lakosság passzív tájékoztatása nyomtatott és elektronikusan elérhető információs anyagok biztosításával,</p> <p>c) a lakosság felkészítése a riasztás módszerének és jelének felismerésére, valamint az annak megfelelő magatartási szabályokra</p>	a lakosság passzív tájékoztatása nyomtatott és elektronikusan elérhető információs anyagok biztosításával
Védekezés	<p>a) különleges felszerelések és kiképzett szakértők (önkéntes mentőszervezetek) bevonásának tervezése és begyakorlata,</p> <p>b) a kockázatbecslésnek megfelelően a polgári védelmi szervezetek megalakítása,</p> <p>c) a karitatív és más önkéntes, humanitárius feladatot ellátó szervek bevonásának tervezése és begyakorlata</p>	<p>a) különleges felszerelések és kiképzett szakértők (önkéntes mentőszervezetek) bevonásának tervezése és begyakorlata,</p> <p>b) a kockázatbecslésnek megfelelően egyes polgári védelmi szakalegységek megalakítása,</p> <p>c) a karitatív és más önkéntes, humanitárius feladatot ellátó szervek bevonásának tervezése</p>	<p>a) kizárólag a védekezési feladatok ellátásához szükséges polgári védelmi szakalegységek megalakítása,</p> <p>b) önkéntes segítők, karitatív szervezetek bevonásának tervezése</p>
Induló katasztrófavédelmi készlet	teljes induló katasztrófavédelmi készlet megléte	teljes induló katasztrófavédelmi készlet megléte	induló katasztrófavédelmi készlet tervezése

Különleges jogrend – Minősített időszak

Alaptörvény - **jogszabályalkotás**

Alkotmányos minősítés	Rendkívüli állapot (Alaptörvény 48. cikk.)	Szükségállapot (Alaptörvény 48. cikk.)	Veszélyhelyzet (Alaptörvény 53. cikk.)	Váratlan támadás (Alaptörvény 52. cikk.)	Megelőző védelmi helyzet (Alaptörvény 51. cikk)
Veszély iránya	Külső veszély	Belső társadalmi konfliktus	Katasztrófa	Külső veszély	Külső veszély
Alaptörvény szerint tényállás	Hadiállapot Fegyveres támadás közvetlen veszélye (Háborús veszély)	A törvényes rend megdöntésére, a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények Terror jellegű cselekmények	Elemi csapás vagy ipari katasztrófa Pl.: •Kolontár – „vörös iszap” •Duna árvize	Külső fegyveres csoport váratlan betörése	Külső fegyveres támadás veszélye Szövetségi kötelezettség teljesítése
Hatalmi centrum	Honvédelmi Tanács	Köztársasági Elnök	Kormány	Kormány	Kormány

Supervisor ellenőrzés

Előtte

Utána

Pl.: vízelvezető árkok,
fák, fasorok,
veszélyes útszakaszok,
eseti , káresemények kapcsán, lakossági bejelentés, stb.

A hatósági feladatok rendszere: supervisorri jogkörök I.

Jogsabályi háttér:

- A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény
„Katasztrófavédelmi törvény”

Hatályba lépett: 2012. január 1.

Más hatóság Magyarországon ilyen jogkörrel a katasztrófavédelmen kívül nem rendelkezik.

A hatósági feladatok rendszere: supervisorri jogkörök II.

- A Katasztrófavédelmi törvény alapján az **iparbiztonsági hatóság** a veszélyes üzemekre vonatkozóan **koordinálja** az ágazati hatósági feladatokat ellátó szervezetek (társhatóságok) **hatósági ellenőrzéseit**, ennek keretében a társhatóságok részére hatósági ellenőrzés fogantatosítására vonatkozó javaslatot tesz, több társhatóság bevonásával együttes ellenőrzéseket szervez.

A hatósági feladatok rendszere: supervisorri jogkörök III.

A katasztrófavédelem supervisorri hatásköre kiterjed:

- a bányászati hulladéktároló és feldolgozó létesítményekre (iszap-, és zagy tározók)
- a nukleáris és radiológiai létesítményekre
- az izotóp előállító és gyártó intézményekre, gazdálkodó szervezetekre
- a létfontosságú rendszerekre és létesítményekre
- a veszélyes áru szállítás, és e szállítások telephelyi előkészítésének ellenőrzésére
- a katasztrófavédelmi szempontból kockázati helyszínnek minősített egyéb helyszínek ellenőrzésére

A hatósági feladatok rendszere: kéményseprő-ipari közszolgáltatással kapcsolatos feladatok

Jogszabályi háttér:

- A kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló 2012. évi XC. törvény (Ksktv.)
- A kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 347/2012. (XII. 11.) Korm. rendelet
- A kéményseprő-ipari közszolgáltatás ellátásának szakmai szabályairól szóló 63/2012. (XII. 11.) BM rendelet
- Az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2013. évi CXXXIV. törvény

A hatósági feladatok rendszere:

Bejelentés-köteles tűzvédelmi szolgáltatási tevékenységek:

- a) tűzoltó készülék karbantartás
- b) tűzoltó technika felülvizsgálat, javítás
- c) tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezés
- d) tűzvédelmi szakvizsgáztatás
- e) tűzvédelmi szakértői tevékenység
- f) kéményseprő-ipari közszolgáltatás

A hatósági feladatok rendszere: kéményseprő-ipari közszolgáltatással kapcsolatos feladatok

A hatósági felügyelet megteremtésének célja:

- a kéménytűz, CO mérgezés káresemények számának visszaszorítása, ezzel emberéletek megmentése megelőzési tevékenység által
- kéménytűz, CO mérgezés káresemény esetén, illetve élet- és vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetése esetén az égéstermék-elvezető használatának megtilthatósága

A hatósági feladatok rendszere: kéményseprő-ipari közszolgáltatással kapcsolatos feladatok

Legújabb hatáskör:

- 2014. január 2-vel bővült a katasztrófavédelem kéményseprő-ipari közszolgáltatással kapcsolatos hatásköreinek tárháza, mivel már rendelkezik a közszolgáltatás kiesése esetén az **átmeneti ellátásra** kijelölés, és a **szükségellátás** elrendelésével kapcsolatos jogkörökkel is

Veszély-elhárítási tervezés

234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet VI. fejezet

Célja:

- A természeti, civilizációs és egyéb eredetű veszélyek kockázatait értékelje,
- egységes okmányrendszerbe foglalja a katasztrófavédelmi feladatok- és intézkedések rendjét, -végrehajtását,
- hozzárendeli a feladatok végrehajtását biztosító személyi állományt, anyagi- és technikai eszközöket.

Szintjei:

- a) települési veszély-elhárítási terv (vízkár elh. terv, külső védelmi terv, +...)
- b) munkahelyi veszély-elhárítási terv,
- c) a katasztrófavédelmi kirendeltségek összesített terve – **Járási kivonat! (HVB)**
- d) területi veszély-elhárítási terv - **MVB**
- e) központi veszély-elhárítási terv.

A tervkészítésre kötelezettek veszély-elhárítási terveiket folyamatosan naprakészen tartják. **» ADATTÁR !!!**

Lakosságvédelem

Lakosság felkészítése,
tájékoztatása,
riasztása

Egyéni védőeszköz ellátás

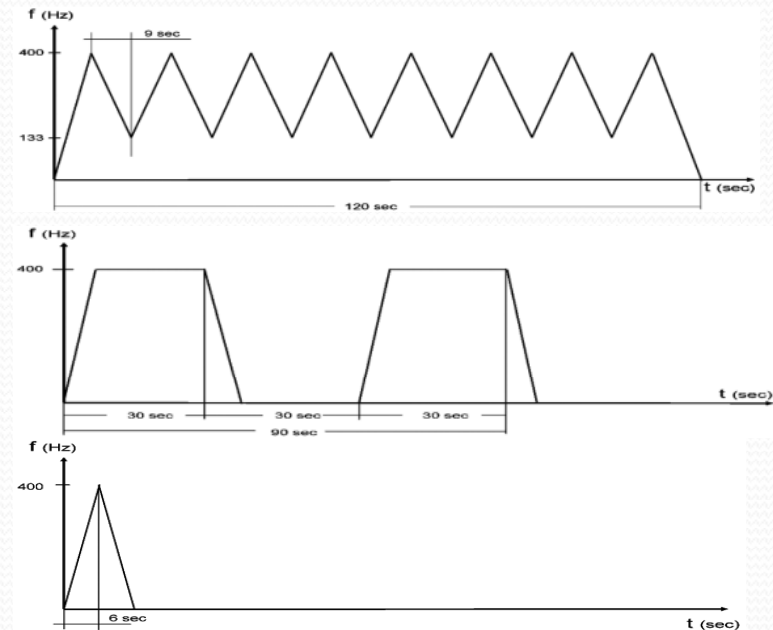
Helyi védelem – elzárkózás (óvóhely)

Távolsági védelem:

- kitelepítés (kiürítés)
- kimenekítés
- befogadás
- visszatelepítés

234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet VII. fejezet

Katasztrófavédelmi erők

Polgármester (önkormányzati alkalm., szerződött cégek, közmunkások, polgárőrség (önkéntesek, lakosság)

Elsődleges beavatkozók:

(Tűzoltóság, Rendőrség, Vízügyi Igazgatóság, KTVF, ÁNTSZ, Mentők, Közútkezelő, Növény- és Talajvédelmi szolgálat, Állategészségügyi- és Élelmiszer-ellenőrző Állomás, MH, HŐR, PÜŐR, BV,

Gazdasági szereplők:

KÖZÚT, OMeteo.SZ, MÁV, VOLÁN , közmű- és energia szolgáltatók, stb.

Segítségnyújtók:

Önkéntesek; civil szervezetek, egyházak, karitatív szervezetek stb.

Katasztrófavédelem (BMKI, KvK, HTP)

~ 670 fő

- Önkéntes Tűzoltó Egyesület (16),
- Létesítményi Tűzoltóság (1).

Polgári védelmi szervezetek:

~ 7.000 fő

- parancsnokságok,
- riasztó, tájékoztató rajok, őrsök, híradó alegységek,
- kitelepítési, elhelyezési szolgálatok,
- műszaki mentő rajok, részlegek (kézi, gép), közmű-helyreállító részlegek,
- elsősegélynyújtó részlegek, rajok,
- szállító alegységek, logisztikai feladatokat ellátó szervek és szervezetek,
- területi rendeltetésű komplex csoportok

Polgári védelmi szervezetek

Polgári védelmi kötelezettség - önkéntes, köteles szolgálat

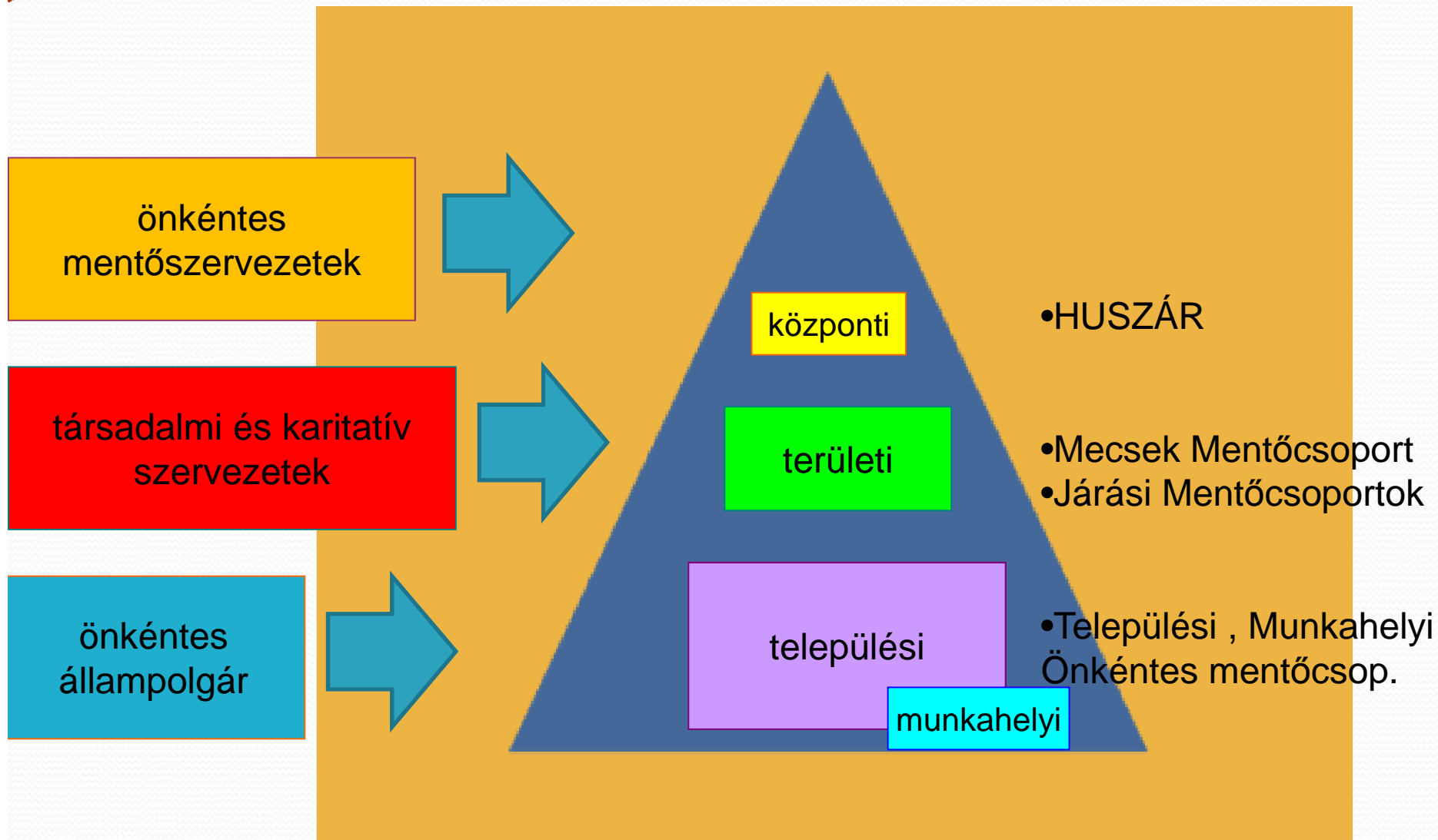
- munkahelyi (BESZ)
- települési (parancsnokság, alegységek)
- területi (pl: MMCS, ÁKCS, Járási MCS)
- központi (pl: HUSZÁR, HUNOR)

Típusai:

- a) infokommunikációs egység,
- b) lakosságvédelmi egység,
- c) egészségügyi egység,
- d) logisztikai egység,
- e) műszaki egység.

A kockázatok és veszélyeztető hatások kezelésére további egységek is létrehozhatók

Önkéntes Polgári védelmi szervezetek

Helyreállítás és újjáépítés

A központi költségvetésből történő helyreállítást és újjáépítést a Kormány esetileg határozza meg

(minden tulajdonviszonyra vonatkozóan)

- kárbejelentés
- kárfelmérés
- megállapodás - biztosítás
- kárenyhítési támogatás
- Felhasznált pénzeszközök nyilvántartásának ellenőrzése, elszámolása

Önkormányzati károk enyhítése

A vis maior támogatás felhasználásának részletes szabályairól szóló 9/2011. (II. 15.) Kormányrendelet alapján

– részletes dokumentálás a kár észlelésétől kezdődően (Védekezési Napló)

„Magyarország szolgálatában a biztonságért!”

Mácsai Antal tű. ezredes

igazgató

antal.macsai@katved.gov.hu

baranya.katved.hu